

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla Tunyoginé dr. Gálik Ágnes ügyvéd által képviselt felperesnek a Magyar György és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű, II. rendű, III. rendű és IV. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Nógrád Megyei Bíróság 2009. október 27. napján kelt 12.G.21.093/2004/114. számú ítélete ellen a III. és a IV. rendű alperesek részéről benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezéssel támadott rendelkezéseit azzal hagyja helyben, hogy a III. és IV. rendű alperesek által fizetendő 20.539.610,- (Húszmillió-ötszázharminckilencezer-hatszáztíz) Ft tőke után a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontja 2004. május 14. napja, egyben mellőzi az alperesek beszámítási kifogására vonatkozó rendelkezést.

Kötelezi a III. és IV. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 1.000.000,- (Egymillió) Ft másodfokú költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított és a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a felperesi részvénytársaságot nyolc magánszemély - köztük a IV. rendű alperes - alapította a 2001. augusztus 14. napján kelt alapító

okirattal. A felperes cégjegyzékbe történő bejegyzését követően a részvényesek 2001. november 6-án szindikátusi szerződést kötöttek, melyben rögzítették, hogy valamennyien ital nagykereskedelemmel foglalkozó gazdasági társaságok tulajdonosai, mely tevékenységet a jövőben a felperesi részvénytársaság keretén belül gyakorolják annak érdekében, hogy kiküszöböljék a versenyhelyzetből eredő veszteségeket, illetve nagyobb kedvezményeket érjenek el a forgalmazott mennyiségből eredően. Ennek érdekében 2002. január 1-től a vállalkozásaik felhagynak az ital-nagykereskedelmi tevékenységgel és telephelyeiket mint működő egységeket haszonbérleti szerződés formájában a felperes rendelkezésére bocsátják. Jogviszonyban a beszerzések során a gyártókkal, illetve az értékesítések során a kiskereskedelmi egységekkel ezt követően a felperes áll, a részvényesek vállalkozásai a telephelyekre haszonbérleti és működtetési szerződést kötnek a felperessel.

A szindikátusi szerződés rendelkezéseivel összhangban 2001. december 22. napján a IV. rendű alperes érdekltségébe tartozó III. rendű alperes és a felperes haszonbérleti és működtetési szerződést kötött egymással a III. rendű alperes mint haszonbérbe adó két salgótarjáni telephelyére vonatkozóan. E szerződés 2. pontja szerint a szerződő felek a haszonbérleti jogviszonyt 2001. január 1. napjától kezdődően a közöttük 2001. november 6-án megkötött szindikátusi szerződésben meghatározott időtartamra hozzák létre. A 4. pont szerint a haszonbérleti díj mértéke a telephelyenként képződő havi -főkönyvi szinten kimutatott - végleges ár 50 %-a + áfa, míg a működtetésért járó megbízási díj ugyanezen ár 50 %-a + áfa. A haszonbérleti díj és a működtetésért járó megbízási díj alapjába nem számítanak be a nem számlázott, pénzügyi levél alapján átutalásra kerülő összegek, piacszervezési díjak, reklámtevékenység (marketing) bevételei, az ún. extra bonus címen befolyó bevételek. A 6. pontban rögzítették, hogy a bérbeadó teljes körűen és korlátlanul felel az általa kezelt, a bérelő tulajdonát képező eszközök, árukészlet meglétéért és értékéért.

A haszonbérleti és működtetési szerződést a felek a 2004. március 12. napján kelt megállapodással 2004. április 30. napjával megszüntették. Annak módját a megállapodás 3. pontja rögzíti akként, hogy a felperes eladja a III. rendű alperesnek a megszűnés napján a bérleményben lévő, tulajdonát képező árukészletet és göngyölegkészletet beszerzési áron, ezen felül engedményezi a megszűnés napján a III. rendű alperes által a felperes nevében kiszállított áruk után a vevőktől járó és a felpereshez még be nem folyt ellenértéket a kiszámlázott összeg ellenében. (Ez utóbbiról ugyanezen a napon önálló engedményezési szerződést is kötöttek.) A készletek és követelések ellenértékét a III. rendű alperes 40 naptári napon belül vállalta, és megállapodtak abban, hogy ezen a határidőn belül a teljes 2002-2003. gazdálkodási évekre vonatkozóan elszámolnak egymással a kölcsönös járandóságokkal. A kölcsönösen elfogadott elszámolás szerinti járandóság három munkanapon belül esedékes. A vételár tekintetében évi 25 %-os mértékű késedelmi kamatot kötöttek ki. A 4. pontban a III. rendű alperesnek a felperessel szembeni, e megállapodáson alapuló fizetési kötelezettségének biztosítására a IV. rendű alperes készfizető kezességet vállalt. A megállapodást a IV. rendű alperes egyrészt ügyvezető igazgatói, másrészt készfizető kezesi minőségében, míg a felperes

részéről az igazgatóság elnöke és az igazgatóság egyik tagja írták alá, azt két tanú is ellátta az aláírásával.

Ugyanezen a napon a IV. rendű alperes részvényátruházásra irányuló adásvételi szerződést kötött, melyben a felperesi társaságban meglévő részvényeit a felperes négy részvényesére átruházta.

A felperes a Nógrád Megyei Bírósághoz 2004. október 14. napján benyújtott keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze a III. és a IV. rendű alpereseket egyetemlegesen 20.540.247,- Ft és további 21.065.554,- Ft tőke és ezen összegek után 2004. április 24. napjától számított évi 25 %-os késedelmi kamat megfizetésére, mely tőkeösszegekből az első tétel a jogviszonyt megszüntető megállapodás értelmében a felperes által az alperesnek eladott áruk ki nem egyenlített vételára, melyről hat számlát csatolt, míg a második tétel az engedményezett követelés ellenértéke. Kérte továbbá, hogy kötelezze a bíróság az alpereseket egyetemlegesen további 5.265.030,-Ft tőke és ezen összeg után 2003. január 1-től a keresetében részletezett mértékű késedelmi kamat megfizetésére leltárhiány jogcímén és további 1.165.874,- Ft tőke és ezen összeg után 2004. április 4. napjától, szintén a keresetben részletezett mértékű késedelmi kamat megfizetésére pénztárhiány címén, végül további 3.400.000,- Ft és ezen összeg után 2004. szeptember 28. napjától számított késedelmi kamat megfizetésére a III. rendű alpereshez került hordók ellenértéke címén. Keresetét a Ptk. 365.§ (1) bekezdésére, 198. § (1) bekezdésére és 348. § (1) bekezdésére alapította.

Előadta, hogy a követelését a 2001. december 22. napján kelt haszonbérleti és működtetési szerződésre és az annak megszüntetéséről rendelkező 2004. március 12. napján kelt megállapodásra alapítja. A jogviszony megszűnésének időpontjában a III. rendű alperes által kezelt pénztár hiánya a keresetben megjelölt összegben kimutatható volt, valamint a III. rendű alperes két telephelyén, még 2002-ben 21.520.108,- Ft leltárhiány keletkezett. Ebből a keresetleveléhez csatolt kompenzáló levél szerint 16.255.078,- Ft megtérült, így a különbözetként jelentkező 5.265.030,- Ft megtérítését követeli a III. rendű alperestől a haszonbérleti és működtetési szerződés 6. pontjára hivatkozással.

A III. és IV. rendű alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték, vitatták annak jogalapját és összepszerűségét is. Kérték továbbá a felperes perkieltségben való marasztalását.

A jogalap tekintetében elsödlegetesen arra hivatkoztak, hogy azok a szerződések, amelyekre a felperes a keresetét alapítja részben érvénytelenek, részben nem hatályosak. A szindikátusi szerződés tekintetében előadták, hogy az a III. rendű alperest közvetlenül semmire nem kötelezi, mert a szindikátusi szerződésben résztvevő magánszemélyek kötelezettségvállalása nem hat ki az általuk irányított cégekre. A haszonbérleti és működtetési szerződés semmis, egyrészt, mert annak közvetett tárgya inadekvált, másrészt, mert színlelt. Álláspontjuk szerint egy vállalkozás telephelye cégjogi kategória, ezért haszonbérlet tárgya nem lehet. A szerződés színlelttségére vonatkozó hivatkozásukat arra alapították, hogy a felperesi bérlő szándéka nem irányult a haszonbérbe vett objektum hasznainak szedésére,

mert azt éppen ebben a szerződésben haszonbérleti díj, illetve működtetési díj formájában átengedte a haszonbérebadónak.

A szerződés semmisségéből következik azon kikötés semmissége is, hogy a III. rendű alperes a készletekért hogyan felel, illetve a jogviszonyt megszüntető megállapodás semmissége is, ami azzal a további mellékkövetkezménnyel jár, hogy a készfizető kezességre vonatkozó kötelezettségvállalás is érvénytelen. A jogviszonyt megszüntető megállapodás kapcsán hivatkoztak arra is, hogy azt egyik céges fél sem cégszerűen írta alá, valamint az egyik tanú aláírása is szabálytalan.

A haszonbérleti és működtetési szerződés hatálytalanságát arra hivatkozással állították, hogy annak 2. pontjában a szerződés hatályával kapcsolatban a „közöttük” létrejött szindikátusi szerződésre hivatkoztak a felek, márpedig a szerződő felek között nem jött létre szindikátusi szerződés, mert azt a felperes részvényesei, magánszemélyek kötötték.

A fentiek miatt álláspontjuk szerint a szerződésektől függetlenül kell a felek között elszámolni.

A 2008. május 27. napján 84/A/1. szám alatt előterjesztett beszámítási kifogásukban a felperesi követelés erejéig kérték beszámítani, összesen 106.314.967,- Ft-ot, a III. rendű alperesnek a felperessel szemben fennálló lejárt követelését, amely hét tételből áll: 29.001.948,- Ft ki nem számlázott árres 2002-2004. évekre; 15.488.246,- Ft , a III. rendű alperes terhére aránytalanul megállapított többlet költségviselés; 2.970.000,- Ft, a részvények átruházáskori ellenértéke; 24.636.815,- Ft, az utólagosan kapott pénzüsszegek, másodlagos elszámolások, illetve a költségfelosztás alapján 2002. évre; a felperes által jogellenesen kompenzált 16.255.078,- Ft; a felperes által 2004. május 6-i egyenlegközlő alapján a felperes tartozásaként elismert 10.139.245,- Ft; végül 7.823.635,- Ft mint a felperes megbízásából történt bérkiszállítás ellenértéke. Az elsőfokú bíróság felhívására a beszámítási kifogásuk alátámasztására 85. sorszám alatt 2008. június 16. napján okiratokat csatoltak.

A tárgyalás berekesztését megelőzően - 2009. október 12. napján - a III. rendű alperes viszontkeresetet terjesztett elő, melyben a 2001. december 22. napján létrejött haszonbérleti és működtetési szerződés bíróság általi módosítását kérte oly módon, hogy a haszonbérleti és a működtetésért járó megbízási díj alapjába beszámításra kerüljenek a szerződésben eredetileg kihagyott tételek. Viszontkeresetét a Pp. 241. §-ára alapította azzal, hogy annak előterjesztésére a per korábbi szakaszában nem kerülhetett sor, az arra az esetre vonatkozik, ha a bíróság a szerződéseket érvényesnek és hatályosnak minősíti.

A III. és IV. rendű alperesek kérték továbbá, hogy a bíróság a keresetnek helyt adás esetén a Ptk. 301. § (3) bekezdése alapján mérsékelje a szerződésben kikötött túlzó, évi 25 %-os mértékű késedelmi kamatot.

Az elsőfokú bíróság a felek indítványára igazságügyi könyv- és adószakértői véleményt szerzett be, melyet követően az alperesek magánszakvéleményt csatoltak, vitatva az igazságügyi szakértő megállapításait. A perben ezt követően újabb szakértő bevonására került sor. Dr. B.E. igazságügyi adó- és könyvszakértő

az alapszakvéleményét 47. sorszám alatt terjesztette elő, melyet 78. és 95. sorszám alatt kiegészített és sor került a szakértő személyes meghallgatására is több ízben, illetve tanúk meghallgatására a szakértő jelenlétében. Tanúként hallgatta ki az elsőfokú bíróság **L.J-t** a felperes igazgatóságának elnökét, **K.S.-t** a felperes könyvvizsgálóját, **B.K-t** a felperes volt cégvezetőjét, **Sz.V.-t** aki az alperesek által benyújtott magánszakvélemény elkészítésében vett részt, valamint **K.L-t** a felperes volt könyvelőjét.

Az alperesek bizonyítási indítványt terjesztettek elő további tanúmeghallgatásokra, illetve a leltárhiány kapcsán igazságügyi informatikai szakértő kirendelését indítványozták.

Az elsőfokú bíróság a 2009. október 27. napján kelt 12.G.21.093/2004/114. számú ítéletében - az I. és a II. rendű alperesek marasztalása mellett - kötelezte a III. és IV. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek egyetemlegesen 15 napon belül a kiszámlázott készletek értékeként 20.539.610,- Ft tőkét, továbbá engedményezett vevői követelések címén 19.710.673,- Ft-ot, ezen tőkeösszegek 2004. április 24. napjától a kifizetés napjáig járó évi 25 %-os kamatát; kötelezte a III. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül pénztárhiány címén 1.165.874,- Ft-ot és ennek 2004. április 24. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori jegybanki alapkamat mértékének megfelelő késedelmi kamatát, továbbá leltárhiány címén 5.265.030,- Ft tőkét. A felperes III. és IV. rendű alperesekkel szembeni ezt meghaladó kereseti kérelmét elutasította. Az alperesek beszámítási kifogásából a III. rendű alperes vonatkozásában a vevői követelésbe beszámított 1.354.881,- Ft-ot és az ezt meghaladó további beszámítási kifogást elutasította. Érdemi vizsgálat nélkül elutasította az alperesek 2009. október 12. napján írásban előterjesztett viszontkereseti kérelmét. Kötelezte a III. és IV. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek összesen 900.000,- Ft eljárási költséget, valamint 2.000.000,- Ft + áfa ügyvédi munkadíjat mint perköltséget. Megállapította, hogy ezt meghaladó költségeit a felperes és az alperesek maguk kötelesek viselni.

Határozata indokolásában rögzítette, hogy a döntése meghozatalánál dr. **B.E.** igazságügyi könyvszakértő által elkészített szakértői véleményt és annak kiegészítéseit mint aggálytalant elfogadta. Vizsgálata tárgyává tette a tanúk előadását és a becsatolt valamennyi okiratot és figyelemmel a szakértői véleményben foglaltakra megállapította, hogy a felek közötti elszámolás a nem vitatottan érvényesen és hatályosan megkötött haszonbérleti és működési szerződésnek és egyéb, az iratokhoz csatolt szerződésben foglaltaknak megfelelően történt. A szerződések érvényességét vitatni, amikor az elszámolás valamennyi taggal annak megfelelően - az alperesek által is elismerten történt -, megalapozatlan. Az alperesek a feljük kiszámlázott készletek értékét elfogadták, a számlával kapcsolatosan kifogással felperes felé nem éltek.

A szakértő alátámasztotta a felperes III. és IV. rendű alperesekkel szemben a készletek ellenértékeként igényelt 20.540.247,- Ft megalapozottságát, míg az engedményezett követelések vonatkozásában a bíróság beszámította szintén a szakértői véleményben kimunkáltaknak megfelelően a III. rendű alperes 1.354.861,- Ft ellenkövetelését és a különbözet megfizetésére kötelezte az alpereseket. Ítélete

a pénztárhiány és a leltárhiány jogcímén előterjesztett igények tekintetében is a szakvéleményen alapul. A kamat mértékét a vételár tekintetében a szerződésnek megfelelően, a leltár-, illetve pénztárhiány vonatkozásában a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerint állapította meg. A marasztalások jogcíme a Ptk. 198. § (1) bekezdése.

Az elsőfokú bíróság érdemi vizsgálat nélkül utasította el az alperesek viszontkereseti kérelmét, figyelemmel a Pp. 147. § (1) bekezdésének második fordulatára, mert álláspontja szerint az alperesek nem a 2009. október 12-i tárgyaláson kerültek abba a helyzetbe, hogy esetleges viszontkereseti kérelmüket előterjessék. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ezen viszontkereset előterjesztésével a per befejezését hátráltatták volna. Az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás viszont lehetőséget teremt arra, hogy külön eljárásban az esetleges erre irányuló igényüket érvényesíthessék. A perköltségről a pervesztesség-pernyertesség arányára tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a III. és a IV. rendű alperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben arra hivatkoztak, hogy az ítélet a fellebbezéssel támadott részében iratellenes, ezáltal megalapozatlan és jogellenes. Az elsőfokú bíróság elfogadta a haszonbérleti és működtetési szerződés szerinti felperesi elszámolást, ezzel szemben a szerződések érvénytelensége és hatálytalansága tárgykörében részletezett alperesi álláspontot nem vizsgálta, nem vette figyelembe és érdemi indokolást sem fogalmazott meg az ítéletében.

A viszontkereset érdemi vizsgálat nélküli elutasítása körében sérelmezték, hogy nem vette figyelembe azt az érvelésüket, amely szerint a korábbi perszakban történő előterjesztésre nem kerülhetett sor, melynek indokát is adták. Eszerint a viszontkereset előterjesztésére a bizonyítási eljárás függvényében, csak azt követően kerülhetett sor, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy a hivatkozott szerződéseket a bíróság nagy valószínűséggel érvényesnek és hatályosnak fogja minősíteni.

A szerződések érvénytelensége és módosítása tárgyában előterjesztett kérelmeik érdemi vizsgálata nélkül a szerződések alapján történő döntéshozatal nem lehet megalapozott, mert az esetleges semmisségi következmények homlokegyenest ellentétes következtetésekhez vezetnek. Nem foghat helyt az az indokolás, amit az ítélet tartalmaz a semmisség tárgykörében. A szerződések érvényessége olyan jogalapi kérdés, amely nem kerülhető meg, és az elsőfokú ítélet e vonatkozásban hiányos, a másodfokú eljárásban korrekcióra szorul akár további bizonyítás felvételével, akár az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésével.

Sérelmezték, hogy a kamat mérséklésére vonatkozó kérelmük szintén elbírálatlan maradt, valamint, hogy a 2008. május 27-én kelt beszámítási kifogás jogalapjának és összegszerűségének alátámasztása céljából benyújtott okiratokat sem vette figyelembe az elsőfokú bíróság. Megsértette továbbá indokolási kötelezettségét a bizonyítás mellőzése körében. Mindezekre tekintettel kérték az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását, a beszámítási kifogásnak, a viszontkereseti és késedelmi kamat mérséklése iránti kérelemnek helyt adó döntés hozatalát és a felperes első- és másodfokú perköltségben való marasztalását; másodlagosan az elsőfokú ítélet

hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására történő utasítását.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a III. és IV. rendű alperesek perköltség fizetésére kötelezését kérte, érdemben az ítélet helytálló indokaira tekintettel.

Előadta, hogy nem merült fel olyan bizonyíték, amely alapján az elszámolás alapjául szolgáló haszonbérleti és működtetési szerződés érvénytelensége vagy hatálytalansága megállapítható lett volna. Hangsúlyozta, hogy az eljárást megelőző időszakra is e szerződés alapján számoltak el a felek, ezen elszámolás alapján fogadták el a magánszemély alperesek részvényesként a felperesi cég mérlegét, és az alperesek sem a szerződéseket, sem a korábbi elszámolásokat akkor nem kifogásolták. Egyébként az elsőfokú bíróság vizsgálta az ezzel kapcsolatos alperesi felvetést és megállapította, hogy a szerződések érvényesek és a felek közötti elszámolást ezen szerződések alapján kellett elvégezni. Helytálló a viszontkereset érdemi vizsgálat nélküli elutasítása is, különös tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság már évekkel korábban több alkalommal felhívta az alpereseket valamennyi bizonyítékuk előterjesztésére.

Nem minősíthető a 2004. évi értékviszonyokra tekintettel a 25 %-os mértékű késedelmi kamat kikötése aránytalanul túlzónak a gazdálkodó szervezetek között, hiszen a megállapodás megkötésekor a jegybanki alapkamat egyszeres mértéke 12,5 % volt. A felek akkori jogviszonyában kénytelen volt a felperes fedezet nélkül átadni a készleteket az alperes számára, ezért a késedelmi kamatnak az volt a szerepe, hogy ösztönözze az alpereseket a szerződésszerű teljesítésre (sikertelenül).

Az alperesek beszámítási kifogásában foglaltakat a bíróság megvizsgálta és a szakértő is tett azokra megállapításokat.

Nyilvánvalóan megalapozatlan volt a számítástechnikai szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítvány, azt az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el. A könyvszakértő egyértelműen megállapította, hogy a készletek nyilvántartását, forgalmát, ennél fogva a leltárhány mértékét is a felperesi könyvelés hitelesen tanúsítja. A szakértő megállapítását a perben tanúként meghallgatott **K.S.** könyvvizsgáló nyilatkozata is megerősítette. Ezért az informatikai szakértő nem dönthetné meg egy vállalkozás több évre szóló könyvelését, melyet könyvvizsgáló auditált, a felügyelőbizottsági tagok ellenőriztek és a részvényesek (köztük a IV. rendű alperes) évről évre elfogadtak.

Hangsúlyozta végül, hogy a felperesi részvénytársaságot a részvényesek abból a célból alapították, hogy az ital-nagykereskedelmi tevékenységet közös cégben végezzék, az így elért kedvezményeket a kölcsönösen elfogadott elvek alapján elkészített és aláírt haszonbérleti és működtetési szerződésben foglaltak szerint osztották fel egymás között. Az alperesek nem vitatták azt, hogy az elszámolás az általuk is aláírt szerződésekben foglaltak szerint történt. Utóbb úgy gondolták, hogy számukra nem mindenben előnyös szerződést kötöttek, azonban ezeket a szerződéseket nem támadták meg. Elfelejtik azt, hogy az elosztható vagyon nem maradt a felperesnél, hanem felosztásra került a tagvállalkozások, köztük az alperesi cégek között is, így annak újrafelosztására már nincs lehetőség.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján.

Megállapította, hogy a fellebbezés érdemben nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és érdemben helytálló jogi következtetéssel marasztalta a III. és IV. rendű alpereseket, túlnyomórészt helyt adva a felperes keresetének.

A fellebbezés felépítését követve elsődlegesen az elszámolás alapjául szolgáló szerződések érvénytelenségének, illetve hatálytalanságának kérdésével foglalkozott a másodfokú bíróság. Megállapította, hogy a fellebbezés annyiban alapos, hogy az elsőfokú bíróság ítélete az alperesi ellenkérelem körében nem rögzítette az ezekre vonatkozó alperesi érvelést, azonban abban már nem osztotta a III.-IV. rendű alperesek álláspontját, hogy azt az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, és e körben érdemi indokolást sem tartalmaz az ítélete.

Az elsőfokú bíróság határozata 22. oldal első bekezdésében azt állapította meg, hogy a felek közötti elszámolás az érvényesen és hatályosan létrejött haszonbérleti és működtetési szerződésnek megfelelően történt, melynek érvénytelenségére megalapozatlanul hivatkoznak az alperesek.

A III. és a IV. rendű alperesek fellebbezés-kiegészítésükben maguk is úgy fogalmaztak, hogy az ítélet az érvénytelenség/hatálytalanság körében korrekcióra szorul a másodfokú eljárásban, akár további bizonyítás felvételével, akár hatályon kívül helyezéssel.

A Fővárosi Ítéltábla további bizonyítás felvételére nem látott alapot, egyrészt mert e tekintetben az alperesek sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésükben nem tettek indítványt (Pp. 164. § (1) és (2) bek.), másrészt mert rendelkezésre állnak az e kérdés eldöntéséhez szükséges adatok. Erre tekintettel nincs ok az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére sem. Csak annyiban osztotta a másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakat, hogy az elsőfokú ítélet indokolása e körben kiegészítésre szorul az alábbiak szerint.

Az alperesek a 62. sorszámú beadványukban fejtették ki, hogy mire alapítják a szerződések érvénytelenségét, illetve a haszonbérleti és működtetési szerződés hatálytalanságát. E beadványukhoz mellékeltek a korábban már előterjesztett magánszakvélemény I.-III. számú mellékleteit.

Az I. számú melléklet a szindikátusi szerződés érvénytelenségével foglalkozik, amelyet érdemben azért nem kell vizsgálni, mert a felperes a keresetét nem arra alapította, és ennek megfelelően az elsőfokú bíróság sem a szindikátusi szerződés alapján marasztalta az alpereseket. E szerződésnek csak annyiban van jelentősége, hogy a felperes részvényesei abban rögzítették a felperes létesítésének célját és indokait, és azt az elszámolási rendszert illetve konstrukciót, amelynek érdekében és végrehajtásaként a felperes az egyes részvényesek vállalkozásaival - így a III. rendű alperessel is - utóbb megkötötte a haszonbérleti és működtetési szerződést.

Éppen a fentiekből következik, hogy alaptalanul hivatkoznak a III. és IV. rendű alperesek a haszonbérleti és működtetési szerződés színlelt jellegére, mert az a szerződő felek szándékát tükrözte, melyet megfelelően alátámaszt egyrészt a szindikátusi szerződés tartalma, másrészt az az elsőfokú bíróság által is értékelt körülmény, miszerint a felek a haszonbérleti és működtetési szerződés rendelkezései szerint folytatták mindvégig az együttműködésüket, állították ki kölcsönösen a számláikat, és az alperesi perbeli védekezést megelőzően nem vitatták annak érvényességét. A 2004. március 12-i jogviszonyt megszüntető megállapodás sem vetett fel (a módosított) haszonbérleti és működtetési szerződésben megállapítottaktól eltérő elszámolási módot.

Nem osztotta a másodfokú bíróság azt az alperesi álláspontot sem, hogy a szerződés azért semmis, mert az ital nagykereskedést folytató telephelyek nem képezhették haszonbérleti szerződés tárgyát. E körben a felperes 64. sorszámú előkészítő iratában foglaltakkal értett egyet, amely szerint a haszonbérleti szerződés tárgya nem egy elvont cégjogi kategória, hanem az abban konkrétan meghatározott két ingatlan volt.

A Polgári Törvénykönyv Magyarázata szerint a haszonbérlet tárgya valamilyen gyümölcsöző dolog (ingó vagy ingatlan), amelynek a haszonvételére (usus fructus) - haszonbér fizetése ellenében - a haszonbérelő jogosult: a dolgot használhatja és - a szerződésben meghatározott, illetőleg abból következő terjedelemben - szedheti annak hasznait.

E követelménynek a másodfokú bíróság álláspontja szerint is megfelel egy kereskedelmi egység, más szóval egy cég üzleti tevékenysége gyakorlásának helye, azaz telephelye, amelynek korábbi években elért gazdasági eredménye alapján állapították meg a felperes alapítói a részvényeik arányát a szindikátusi szerződés 4. pontja szerint.

Ezt követően vizsgálta a másodfokú bíróság, hogy hatályba lépett-e az érvényesen megkötött haszonbérleti és működtetési szerződés, mellyel összefüggésben azt állapította meg, hogy annak 2. pontja a hatálybalépés időpontját dátumszerűen 2002. január 1. napjában és nem az alperesek által hivatkozott „a közöttük 2001. november 6. napján megkötött” szindikátusi szerződésre utalással állapították meg. A szindikátusi szerződés a haszonbérleti és működtetési szerződés időtartamára vonatkozott csupán, vélhetőleg figyelemmel a szindikátusi szerződés 10. pontjára, melyben azt meghatározott időre kötötték meg azzal azonban, hogy az ott írt feltételek teljesülése esetén az határozatlan idejűvé alakul át. Ebből viszont az következik, hogy a haszonbérleti és működtetési szerződés lejártát kötötték csupán a szindikátusi szerződéshez, ami nem érinti a hatálybalépést.

A fentiekből következik, hogy a 2004. március 12-i megállapodás érvényes szerződésen alapuló jogviszony megszüntetésére irányult, így tartalmi okból nem semmis. E megállapodás alaki okból állított érvénytelenségét sem tudta a másodfokú bíróság elfogadni, mert a megállapodás fejrésze és az aláírások egyértelműen meghatározzák a szerződő cégeket és a nevükben aláíró, képviselőikre jogosult személyeket, ezért az aláírások cégszerűnek minősülnek.

Az alperesek közelebbről nem határozták meg, hogy milyen okból tekintik az egyik tanú aláírását „nyilvánvalóan” szabálytalannak. Rámutat ugyanakkor a másodfokú

bíróság, hogy a szerződés írásbeli alakhoz sem volt kötve, mert jogszabály, a Ptk. 452. § (3) bekezdése csak a mezőgazdasági földterület haszonbérbe adását köti írásbeli alakhoz, így a perbeli haszonbérleti szerződés, illetve annak megszüntetése akár szóban is megköthető lett volna a Ptk. 217. § (3) bekezdése értelmében (a felek sem rendeltek írásbeli alakot). Ezért a cégszerű aláírások hiánya sem eredményezné a 2004. március 12-i megállapodás érvénytelenségét, mivel a szerződő felek képviseleti jogosultságát az alperesek nem vitatták.

Kezességet ugyan csak írásban lehet érvényesen vállalni a Ptk. 272. § (2) bekezdése értelmében, e követelménynek azonban a IV. rendű alperes kifejezett készfizető kezesként történő aláírása és a megállapodás 4. pontjának tartalma mindenképpen megfelel, figyelemmel a BDT 2007/1535. szám alatt közzétett eseti döntésre is, amely szerint a kezesség vállalása csak írásban történhet, de a kezességi szerződés érvényessége nincs írásbeli alakhoz kötve, ezért a jogosult részéről a kezesség vállalásának elfogadása írásbeli alak nélkül (szóban, ráutaló magatartással) is megtörténhet.

Mindezekre tekintettel helytállóan vizsgálta az elsőfokú bíróság a kereset megalapozottságát a felek által megkötött szerződések rendelkezései alapján, és alapította az ítéletét dr. B.E. - a másodfokú bíróság álláspontja szerint is aggálytalan és ellentmondásoktól mentes - szakvéleményére.

Nem alapos a fellebbezés a viszontkereset érdemi vizsgálat nélkül történő elutasításának megalapozatlanságára vonatkozó hivatkozása sem.

A Pp. 147. § (1) bekezdése szerint az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig az alperes a felperes ellen viszontkeresetet indíthat, ha az ekként érvényesíteni kívánt jog a felperes keresetével azonos, vagy azzal összefüggő jogviszonyból ered, vagy ha a viszontkereset tárgyául szolgáló követelés a felperes kereseti követelésével szemben beszámításra alkalmas. A bíróság érdemi tárgyalás nélkül végzéssel elutasíthatja a viszontkeresetet, ha nyilvánvaló, hogy a fél azt azért terjesztette elő késedelmesen, hogy a per befejezését hátráltassa.

A felperes a keresetét 2004. október 14-én nyújtotta be, annak jogalapjaként a felek között létrejött haszonbérleti és működtetési szerződést (és az annak megszüntetéséről szóló megállapodást) jelölte meg. Az alperesek - bár a szerződések érvénytelenségére vonatkozó védekezésüket alátámasztó magánszakvélemény mellékleteit - 2006. január 13. napján 23. sorszám alatt benyújtották, a szerződések alaki, illetve tartalmi okból való érvénytelenségére, illetve hatálytalanságra a fellebbezésben írtak szerint is csak 2007. április 24. napján hivatkoztak érdemi védekezésként, a 62. sorszámú észrevételükben.

A kereset elutasítását kezdettől fogva arra hivatkozással kérték, hogy a felperes hibás metodikát alkalmazott az elszámolásnál, azonban beszámítási kifogásuk előterjesztésére csak 2008. május 27. napján került sor, 84/A/1. sorszám alatt. Végül a haszonbérleti és működtetési szerződés bíróság által történő módosítására irányuló viszontkeresetüket a bizonyítási eljárás befejezését követően, a tárgyalás berekesztését megelőzően 2009. október 12. napján terjesztették elő annak ellenére, hogy a mindvégig jogi képviselővel eljáró alperesek tisztában voltak vele,

hogy az elszámolás a keresetben megjelölt szerződéseken alapul, e körben folyik bizonyítás és ismerték az kirendelt igazságügyi szakértő véleményét, amely szerint a haszonbérleti és működtetési szerződésben foglalt azon szerződéses rendelkezés, hogy a haszonbérleti és működtetési díj alapjába mely bevételek nem számítanak be, összhangban áll a Számvitelről szóló 2000. évi C törvény 77. § (2) bekezdés f) pontjával, amely úgy rendelkezik, hogy ezeket a bevételeket nem lehet nettó árbevételként számolni. Így az alperesek minden olyan adat és bizonyíték birtokában voltak, már az alapszakvélemény 2006. december 4-i beterjesztését követően, amelyek alapján megalapozottan dönthettek arról, hogy a Ptk. 241. §-ára alapított viszontkeresetet előterjesztik-e. Ehhez képest a 2009. október 12. napján a tárgyaláson előterjesztett viszontkereset érdemi elbírálása olyan perbeli cselekménynek minősül, melynek célja nyilvánvalóan a per befejezésének hátráltatása volt. A késedelmes előterjesztés Pp. 147. § (1) bekezdés második fordulata szerinti jogkövetkezményt ezért alappal vonta le az elsőfokú bíróság.

Az alperesek Ptk. 301. § (3) bekezdésére alapított kamat mérséklésére vonatkozó kérelmét sem találta a Fővárosi Ítéltábla teljesíthetőnek. E körben az alperesek a másodfokú tárgyaláson lényegében arra hivatkoztak, hogy a mai értékviszonyok mellett a 25 %-os mérték már igen túlzónak minősül, illetve, hogy abban magánszemély is érintett. A Fővárosi Ítéltábla a felperes e körben előadott érvelésével értett egyet, amely szerint a megállapodáskor irányadó jegybanki alapkamatra és arra figyelemmel, hogy a felperes fedezet nélkül ruházta át az árukészletét a III. rendű alperesre, a késedelmi kamat mértéke annak megállapításakor - amely időpont szerint kell a kamat esetleges eltúlzott mértékét vizsgálni - az nem tekinthető aránytalanul magasnak.

A megállapodásnak magánszemély - a IV. rendű alperes - pedig kizárólag kezesi minőségében volt alanya (a III. rendű alperes egyedüli tagjaként és ügyvezetőjeként), így a másodfokú bíróság álláspontja szerint ez az alperesi védekezés sem adott kellő alapot a kamat mérséklésére.

Figyelemmel azonban arra, hogy az alperesek külön is támadták a fellebbezésükben a késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezést, a másodfokú bíróság nem látta akadályát annak, hogy a 20.539.610,- Ft, a készlet ellenértéke után fizetendő késedelmi kamat kezdő időpontját a szakvélemény alapján a III. és IV. rendű alperesek javára módosítsa. Az igazságügyi szakértő 47. sorszám alatt benyújtott alapszakvéleményének 16. oldalán e körben azt állapította meg, hogy a felperesi kereset nem vette figyelembe azt, hogy a vételár címén kiállított számlákon szereplő 2004. május 13-i fizetési határidővel felülírta a jogviszonyt megszüntető megállapodásban rögzített késedelmi kamat kezdő időpontját.

Erre tekintettel a másodfokú bíróság a késedelembe esés időpontjaként a 2004. május 14-i időpontot vette figyelembe, melynek megfelelően ezen összeg után a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontja is ez a nap a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerint.

Megalapozatlanul hivatkoztak a III. és IV. rendű felperesek arra is a fellebbezésükben, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a döntése meghozatalakor a beszámítási kifogás alátámasztása céljából benyújtott okiratokat.

A felterjesztett iratok alapján rögzíti a másodfokú bíróság, hogy azokat az alperesek - felhívásra - 85. sorszám alatt csatolták. Annak alapján rendelte el az elsőfokú bíróság 91. sorszám alatt a szakvélemény újabb kiegészítését és a 95. sorszámú kiegészítő szakvélemény lényegében kizárólag a beszámítási kifogás tárgyában született. Az elsőfokú ítélet azt elfogadva adott helyt kisebb részben 1.354.861,- Ft erejéig - a III. rendű alperes beszámítási kifogásának és utasította el - helyesen - az ezt meghaladó alperesi beszámítási kifogást. Indokolása e körben egyértelmű volt, ugyanakkor a másodfokú bíróság az ítélet rendelkező részéből a beszámítási kifogásra vonatkozó rendelkezést mellőzte, mert a számszaki levezetésből kitűnik, hogy a marasztalás összege már a beszámítás figyelembevételével került meghatározásra, és a beszámítási kifogásnak (részben) helyt adó, illetve az azt (meghaladóan) elutasító döntés és annak indokai kizárólag az ítélet indokolására tartozó kérdések, mivel a beszámítási kifogás nem önálló kérelem, hanem az alperesi védekezés része.

Végül egyetértett a Fővárosi Ítéltábla a III. és IV. rendű alperesek számítástechnikai szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványának elutasításával. E tekintetben annyiban találta alaposnak a fellebbezést, hogy az elsőfokú bíróság valóban nem adta indokát a bizonyítás mellőzésének, megsértve ezzel a Pp. 121. § (1) bekezdését, azonban ez az eljárási szabálysértés nem adott alapot az ítélet hatályon kívül helyezésére. A másodfokú bíróság erre tekintettel az elsőfokú ítélet indokolását az alábbiakkal kiegészíti, elfogadva a felperes ezzel kapcsolatos álláspontját.

Dr. **B.E.** igazságügyi szakértő több alkalommal is állást foglalt a leltárhiány kérdésében, beleértve azt is, hogy az alkalmazott számítástechnikai módszernek nem lehetett olyan hibája, ami a leltárhiányt okozhatta (78. sorszámú szakvélemény-kiegészítés 6. oldal, 90. sorszámú szakvélemény-kiegészítés 10. oldal, 2009. május 7-i tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal). **K.S.** tanú és a szakértő egyezően adták elő, hogy nagy valószínűséggel a III. rendű alperes nyitóleltára már eleve hibás lehetett, azonban annak adatait kizárólag a III. rendű alperes adta meg. A működés során is minden adatot a III. rendű alperes vitt fel a gépi nyilvántartásba, abba más nem nyúlhatott bele. A nyitóleltár adatait azonban - amihez képest a következő leltár felvételéig a hiány megállapításra került - már semmilyen ellenőrzéssel nem lehet rekonstruálni.

Erre tekintettel az informatikai szakértő szakvéleménye sem vezetne eltérő jogi következtetés levonására.

A fenti érdemi indokokon túl megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a 2009. augusztus 29. napján előterjesztett ezirányú bizonyítási indítvány - álláspontja szerint - a Pp. 141. § (6) bekezdésébe is ütközött, figyelemmel arra, hogy a III. és IV. rendű alperesek gyakorlatilag a per kezdetétől hivatkoztak szoftverhibára is, és az elsőfokú bíróság - egyebek mellett - a 2008. május 27-i tárgyaláson kihirdetett végzésében az alpereseket valamennyi bizonyítási indítványuk megtételére is felhívta, mellőzés terhével, 8 napon belül. Így a bizonyítás mellőzése ez okból is megalapozott.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a rendelkező részben írt pontosítással - helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a másodfokú bíróság a III. és IV. rendű alpereseket egyetemlegesen a felperes bruttó ügyvédi munkadíjból álló másodfokú költségének megfizetésére, melynek mértékét a fellebbezési pertárgyérték alapján a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1), (2) és (5) bekezdései alapján határozta meg.

Budapest, 2010. év szeptember hó 9. napján

. Mika Ágnes sk.
a tanács elnöke

. Tibold Ágnes sk.
előadó bíró

Dr. Kurucz Zsuzsanna sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

bírósági tisztviselő